

**HASAN BÜLENT
KAHRAMAN**

Türban konusunda Cumhurbaşkanı Demirel'in söyledikleri bu konunun üstünde yeniden düşünülmesini gerektirmektedir.

Demirel, Anadolu'da kadınların başlarını örttüklerini, bunun doğal fakat türbanın farklı, çünkü onun 'ideolojik' olduğunu söylemiştir. 'İdeoloji' kavramı suçlayıcı bir anlam yüklenerek kullanılmıştır ki, sorun da odur.

1. Türban kullanımı gerçekten de ideolojik bir tutumdur. Bu,

saklanmasına hiç gerek bulunmayan bir olgudur. Böyle bir gerçeğin gizlenmesi takiyedir ve takkiye de bir siyasettir. Öte yandan başörtüsünün kamusallaştırılmasını önerenler daha 'masum' buldukları 'kimlik' kavramının arkasına saklanmaktadır. Onlara göre tesettür kimlikle ilgilidir, kimlik de kişisel olduğundan örtünmeyi siyasal, ideolojik bir yaklaşım olarak görmek yanlıştır. Oysa asıl yanlış ve eksik olan budur.

Türban ve İdeoloji

Şundan:

2. Gerçi başka bir bağlamda üretilmiş ve kullanılmıştır ama bu tartışmada ilk anımsanması gereken, kişisel olanın aynı zamanda siyasal olduğudur. Eğer kimlikle kişisel olan arasında bir bağ kurulmak isteniyorsa o büsbütün öyledir. Her kimlik siyasal bir açılıma tekabül eder. Aksi soyutlanmış, atomistik, tekil bir anlayışın dışavurumudur. Dolayısıyla kimlikle ilgili yanı itibariyle de, özel yaşamla ilgili boyutuyla da türban siyasal ve elbette ideolojik bir tavır alıştır. Nitekim Fransa'da Yüksek Mahkeme'nin verdiği Türkiye'de devletin ve laikçi kesimin başvurduğu karar da bunu saptamıştır.

3. Bu o kadar böyledir ki, devletin türbana karşı çıkışı da ideolojik bir anlayışın yansımasıdır. Bu ideolojinin gündelik dildeki ifadesi 'rejim'dir. Rejim kendisini laiklik kavramının içinden ifade etmektedir. O nedenle laikliğin de siyasal, ideolojik bir tavır alış olduğu bilinmelidir. Hele bu tavrın dayatmacı bir anlayışla sergilenmesi, yani 'laikçilik' büsbütün öyledir. Türban bağlamında çıkan tartışmanın artık ideolojik ve siyasal bir karşılaşma

olduğunu iyice sindirmek gerekir. Bu durumda sorun şudur...

4. Madem ki türban kullanımı ideolojik - siyasal ama bir o kadar da kişisel-kimliksel bir karşılaşmadır o takdirde devlet böyle bir oluşuma nereye kadar izin verecektir? Aslında, çok genel bir anlamda bu sorunun yanıtı bellidir: Devlet ve onu belirleyen siyasal rejim, dayanakları olan sınıfsal yapının ideolojisi aşılana kadar bu tür taleplere direnecektir. Bu, kendi içinde meşrudur. Ne var ki, türban konusunu daha farklı kılan bir husus burada devreye girmektedir: İnanç! İnanç kişisel ve siyasal olandan ötededir. O nedenle türban konusu kişisel ve siyasal olanın daha basit çerçevesinden çıkarılarak ele alınmak zorundadır. Bu durumda sorun, inanca dayalı kişisel bir talebin kamusallaşmasına nereye kadar izin verileceğidir. O noktada devletin ve dayanağı olan rejimin yapması gereken örtünmeyi yasaklamak değil, bugüne kadar korktuğu şeyi içselleştirip onun bir siyaset olduğunu kabul etmesi ve onu siyasetin sınırları içinde tutmasıdır. Çünkü, gerçek siyaset çatışmanın önlendiği tek düzeydir.

e - mail: kahraman@sabanciuniv.edu.tr